ודלמא על ידי אניגרון. שהוא מין מאכל כדתניא בתוספתא דבילה ד) הביאו לפניו אניגרון ואכסיגרון ועליהן פלפלין שחוקים ורגלין לתת לתוכן יין כדתניא בתוספתא דדמאי או תרומת יין לתוך אניגרון ואכסיגרון: **מיא דסילקא.** תבשיל של תרדין: **מיא דכולהו שלקי.** שלקות של ירק: **מידי דמשכר.** כלומר דרך שכרות: (ג) **דלמא.** ושכר דקרא לאו איין קאי אלא דבילה קעילית קאמר שהיא משכרת. קעילית על שם מקומה: **אף אנן נמי תנינא.** דשתיה בכלל אכילה: **מפני' נמי דיקא.** דשתיה בכלל אכילה: **ודלמא למיפטר נפשיה מאחרנייתא קאמר.** אמאי קתני חייב על כל אחת ואחת דלמא האי דפרים להו לאו לאפוקי בשבועות קאתי אלא למיפטר נפשיה בשבועה מדברים אחרים דאי אמר לא אוכל סתם היה נאסר בכל האוכלים: **הל"ל.** שלא אוכל חטין ושעורים וכוסמין וכי אמר פת פת לאחלק: **ודלמא לכום.** כלומר אי אמר הכי הוה משמע שלא יהא כוסס חטין כמות שהן אבל הפת היה אוכל: (ג) **ה"ל למימר פת חטין ושל שעורין.** דכיון דאמר ושל אפת קאי: ודלמא

והא תירוש חמרא הוא. והדאמר הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ביין בפרק בתרא דיומא (דף עו: ושם) פריך לה ומשני בנדרים הלך אחר לשון בני אדם: **גמר** שכר שכר מנזיר. וא"ת לר' יהודה דמחייב באכל דבילה קעילית ובכנס למקדש ולא גמר שכר שכר מנזיר מנ"ל דשתיה בכלל אכילה וי"ל דנפקא ליה מסברא דקאמר לעיל אי נמי גבי מקדש דוקא לא גמר שכר שכר לפי שהכתוב תלה בטירוף הדעת כדכתיב (ויקרא י) להבדיל ולהורות ולפיכך סברא הוא קנא לרבות שאר משכרים אבל לענין מעשר יליף שפיר מנזיר וכן משמע קצת דאליבא דתנא דמחייב באכל דבילה קעילית דהיינו רבי יהודה מסיק דגמר שכר שכר מנזיר והשתא נמי לא תיקשה אדגמר שכר שכר מנזיר ליף ממקדש דהתם שאני דסברא הוא כדפרישית אבל אין לפרש לחומרא מקשי' דהא כי ילפינן נמי מנזיר ע"כ דבילה קעילית נקחת בכסף מעשר דהא פרי מפרי וגידולי קרקע הוא ועי"ל דר' יהודה יליף דשתיה בכלל אכילה כדיליף בירושלמי מדכתיב וכל דס לא תאכלו ואי בשקרא והתניא (תוספתא פ"ג דטהרות) דס שקרא אינו לא אוכל ולא משקה אלא כמו שהוא והתורה קראה אותו אכילה: **שכר** מנזיר. וא"ת אמאי לא משני הכא לא מצית אמרת דשכר היינו דבילה קעילית דמיין אגב קנקנו נפקא כדאמר בפ' בכל מערבין (עירובין דף מ: ושם) דאי כתב רחמנא בשכר ה"א דבילה קעילית אין יין אגב קנקנו לא כתב רחמנא יין אגב קנקנו משמע כ"ש דבילה קעילית ואייתר קרא דבשכר לתמד משהחמיץ וע"ק דהיכי דריש התם מבבקר אגב עורו ומבלאן אגב גיזתיה ומביין אגב קנקן ומבשכר תמד משהחמיץ והא לריכי לפרש כדדרש התם מה הפרט מפורש פרי מפרי כו' וממה נפשך לריך תרי פרטי דאי כתב רחמנא בקר ה"א בעלי חיים אין גדולי קרקע לא ואי כתב ביין ה"א גדולי קרקע אין בעלי חיים לא דהכי מצרכינן בפ"ק דקדושין (דף י.) גבי הענקה וי"ל דהתם מייתור דביתי"ן קדרים

ותירוש חמרא הוא וכתיב ואכלת ודלמא על ידי אניגרון [ו]דאמר רבה בר שמואל אניגרון מיא דסילקי אכסיגרון מיא דכולהו [ה] סילקי אלא אמר רב אחא בר יעקב מהכא [1]ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר יין חמרא הוא וכתיב [1]ואכלת ודלמא ה"נ על ידי אניגרון כתיב מידי דמשכר ודלמא דבילה קעילית דתניא [ז] א אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש [ז] ועבד חייב אלא גמר שכר [2]שכר מנזיר מה להלן יין אף כאן יין אמר רבא אף אנן נמי תנינא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת אי אמרת בשלמא שתיה בכלל אכילה איצטריך ליה לתנא לאשמועינן דאינו חייב אלא אחת אלא אי אמרת שתיה לאו בכלל אכילה שבועה שלא אוכל ואכל ועשה מלאכה מי איצטריך לאשמועינן דאינו חייב אלא אחת א"ל אביי אלא מאי שתיה בכלל אכילה אימא סיפא שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים כיון דאמר שלא אוכל איתסר ליה בשתיה כי אמר שלא אשתה אמאי חייב אילו אמר שלא אשתה תרי זימני מי מיחייב תרתי אמר ליה התם דאמר שלא אשתה והדר אמר שלא אוכל דשתיה בכלל אכילה איתא אכילה בכלל שתיה ליתא אבל אמר שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה מאי אינו חייב אלא אחת אי הכי אדתני רישא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת ליתני שבועה שלא אוכל ושלא אשתה אינו חייב אלא אחת וכל שכן שלא אוכל לחודיה אלא לעולם כדקתני ושאני הכא כיון דאמר שלא אוכל והדר אמר שלא אשתה גלי אדעתיה דהך אכילה דאמר אכילה גרידתא היא אמר רב אשי מתני' נמי דיקא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאין ראוין לאכילה ושתה משקין שאין ראוין לשתיה פטור הא ראוין חייב ואמאי הא שבועה שלא אוכל קאמר דלמא דאמר תרתי שבועה שלא אוכל שבועה שלא אשתה: שבועה שלא אוכל ואכל פת חטין כו': ודלמא למיפטר נפשיה מאחרנייתא קאתי הוה ליה למימר חטין ושעורין וכוסמין ודלמא לכום דהוה ליה למימר פת חטין ושעורין וכוסמין ודלמא לכום דהוה ליה למימר פת חטין ושל שעורין ושל כוסמין ודלמא

דה"מ למיכתב בקר ולאן יין ושכר ומדכתב ד' פרטי שמא שוס דבר יש דלא הוה סגי בב' פרטי והכא דריש שכר גופיה דאיצטריך ו) דאתי לפרט דלא הוה דבילה קעילית ואם תאמר והיכי הוה בעי התם למדרש בי"ת דבשכר לדבילה קעילית ומה צריך ריבוי תיפוק ליה מכלל ופרט וכלל דהוי פרי מפרי וגידולי קרקע ועוד היכי מ"ל דהיינו דבילה קעילית הא משמע הכא דאי לאו שכר שכר הוה דרשינן שכר גופיה לדבילה קעילית וי"ל דהתם איירי בדבילה מעורבת במים ואפ"ה חשיב טפי מתמד שהחמיץ והכא בדבילה שאינה מעורבת ולא"ת למה לי הכא ג"ש דשכר שכר תיפוק ליה דשתיה בכלל אכילה מדמרבינן התם תמד משהחמיץ ואמר רחמנא ואכלת וי"ל דכיון דמריבוי דביתי"ן נפקא מ"ל דאכיל ליה ע"י אניגרון דלא בעינן מידי דמשכר אי נמי ואכלת לא קאי אריבויא תבא דלא קאי אקנקן ועוד וגיזות ולא"ת דלמא מיירי ביין קרוש ולהכי כתב ואכלת ויש לומר דדלמא לא חזי לאכילה אלא שורין אותו במים ושותין: **מי איצטריך לאשמועינן אבל ועשה מלאכה כו'.** ולא"ת דלמא היא גופה אתא לאשמועינן דשתיה לאו בכלל אכילה וי"ל דא"כ ה"ל למיתני שבועה שלא אוכל ושתה פטור אבל השתא ליכא למידק מינה דאין שתיה בכלל אכילה דאפי' הוה בכלל אכילה אינו חייב אלא אחת כמו אכל ואכל בהעלם אחד: **כגון דאמר שלא אשתה ושלא אוכל.** ולא"ת אי אירייא אכל ושתה *אפי' שתה תרי זימני נמי דמיגו דחייבא שבועה בתרייתא אאכילה חייבא נמי אשתיה דהה"ג אמר לקמן (דף כד:) גבי שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שלא אוכל תאנים וענבים ויש לומר דחד מתרי פירכי נקט אי נמי כיון דאמר שבועה שלא אשתה בריבעא גלי אדעתיה כי איסתבע בתר הכי אאכילה גרידתא איסתבע ולבסוף מסיק אפי' אמר שבועה שלא אוכל תחלה גלי אדעתיה: **אכילה בכלל שתיה לא אמרי'.** ולא"ת לתנא דלעיל דמרבה דבילה קעילית ויליף לה בברייתות (דף יג: ושם) משכר לרבות שאר משכרין ואמר רחמנא אל תשת אלמא אכילה בכלל שתיה וי"ל דאכילה היא עיקר סברא הוא דאל תשת משוס שאר משכרין דמשקיס כתביה א"נ שכר לא איירי אלא במשקין המשכרין כמו דבש וחלב ולהכי כתיב אל תשת ודבילה קעילית מרבינן מסברא מידי דהוי אהנך: **דלמא** למיפטר נפשיה מאחרנייתא **קא מיבוין.** ולא"ת הא לא בעי למפטר נפשיה מאחרנייתא דאפי' אמר שבועה שלא אוכל סתם כיון שאין בלבו לאסור עצמו אלא באלו המינים לא מיתסר באחריני אע"ג דבעלמא[ז] דברים שבלב אינן דברים היינו היכא דבלב סותר מה שמוציא בפיו אבל היכא דאין סותר הויין דברים *וכן משמע קצת לקמן ויש לומר דמ"מ מצוה לגלות לעולם למיפטר נפשיה מאחרניי קבעי:

במסרהב

אמינא היכא דתני פת הוא פת ממש. והיכא דלא תני פת אינו אסור אלא לכוס אבל הוא עשוי פת שרי כו'. ואסיקנא

ו) גרסה לה: יומא עו., ב) יומא סט כריתות יג: מיל ד. סנהדרין ע: [בכורות מה:], ג) [ביומא ובמיר ובסנהדרין ובבכורות ליתא מלא ועבד וכן בכריתות ושם איתא למקדש לוקה ועי' תוס' שם ד"ה וכנסם], ד) [פ"ב הי"ב], ה) [בפרק שני דמעשר שני וכן בפירקין דהכא], ו) דאתי לפרש דלא. כל"ל, ז) [קדושין מט:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיא דכולהו שילקי: (ב) רש"י ד"ה ודלמא שכר: (ג) ד"ה דה"ל למימר:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה גמר וכו' **והתניא דם** שקרש. עי' מוקין דף קכ ע"א ומנחות דף כא ע"א דהקפה דם ואכלו מייב. ולע"ג. אח"כ ראיתי בירושלמי פריך עלה כן והתניא הקפה את הדם ואכלו אם יש בו כזית חייב (מה עביד ליה ר' יוסה היינו בהיא ברייתא שהביא דאיסור לא אוכל ולא משקה) אינו אוכל לגמא טומאת אוכלין אינו משקה לגמא ע"מ (וא"כ אינו ראיה דשתיה בכלל אכילה) מזכ ר' יוסה ופתר מהכא ונתתה בכל אשר תאוה וכו'. הכי הירושלמי עצמו אזכ בקומי בקרם ולע"ג: ד"ה כגון וכו' **אפי'** שתה תרי זימני. לא ידעתי דלמ"ל דשתה ב' זימני אף בשתה חד זימנא נחייב ב' הא עבר משום שני שבועות ול"ע. גם לשיטתייהו דף כד ע"א ד"ה אלא דדוקא במפרש תאנים וענבים אבל בלא אוכל סתם אין תאנים בכלל כיון דאסוריס לו מכבר מקרי אוכלין שאין ראויס וכמו אין נבילות בכלל אלא במפרש. אם כן ליתא לקושייתם דהכא דנהי דשתיה בכלל אכילה מ"מ כיון דכבר נאסר בשתיה מכח שבועתו הראשונה מקרי אין ראוין. ובהכרח לדמוק דקושייתם לשיטת רש"י לקמן: **ד"ה דלמא** וכו' וכן משמע קצת לקמן. דף כו ע"ב. ועי' בתוס' שם ד"ה גמר:

רבינו חננאל

והא תירוש חמרא הוא וקרי ליה אכילה. מיכן ששתיה בכלל אכילה. ודחינן ודלמא זו האכילה אכילה ע"י אניגרון כלומר בתבשיל כגון ציקי קדירה. אניגרון מיא דסילקא. אכסיגרון מיא דכולהו סילקי. והיין מתבשל עמהן. ואתינן למיפשטה מהא דכתיב ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך וגו' ואימא דבילה קעילית. דתניא אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש ועבד חייב. אלא אתיא שכר שכר מנזיר דכתיב ביה מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה. מה להלן שתיית יין אף כאן שתיית יין. ואתא רבא לפרושה הא דר' חייא ממתני' ודחי ליה אביי מסיפא דקתני שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים. (איתא) [כיון דאמר שלא אוכל אתסר] ליה

ז) גרסה לי"ל כדקתני סיפא דאמר שבועה שלא אוכל וכו'.

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"ל מהלכות גיזלת מקדש הלכה ב סמג לאוין ס:

תורה אור השלם

1. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
2. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל:

במדבר ו ג

מוסף רש"י

אניגרון. מין מאכל שוטפין בו יין וכמה מקומות שניו בתוספתא אניגרון ואכסיגרון שוטפין בו יין ושמן (יומא עו.). **מיא דסילקי.** מיס שסלקו בהן תבלין (שם וברכות לה:). **מיא דכולהו שלקי.** כל מיני ירק שלוק (ברכות לו.) **של** שאר מיני ירקי (יומא שם). **מידי דמשכר.** ואין שכרות דרך אכילה (שם). **אכל דבילה קעילית.** הגדילה בתוכו מקום ומשכרת כיין (בכורות מה:). **קעילית,** שם מקום (יומא שם). **חייב.** משום שכר אל תשת (שם עו.) חייב מלקות, כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לו בכריתות (יג.) דקאמר התם על שאר משכרין בתחרת דאל תשת (בכורות מה:) **וכנכם** עסקינן (סנהדרין עא.).

רבינו חננאל (המשך)

באכילה ושתיה כי הדר אמר שלא אשתה מי חיילא שבועה אחריתי עליה. אילו אמר שלא אשתה שלא אשתה ושתה מי חייב תרתי. ופריק רבא מתני' כגון דאמר שלא אשתה (שלא אשתה) והדר אמר לא אוכל דכיון דאקדמיה לשתיה קמי אכילה לא אמרי' אכילה בכלל שתיה היא כו'. ואסיקנא אלא לעולם כדקתני' ו) וסיפא כגון דאמר שבועה שלא אוכל והדר אמר שבועה שלא אשתה דכיון דהדר אמר שלא אשתה גלי דעתיה דהא לא אוכל דנשבע עליה אכילה גרידא היא: א"ר אשי אף אנן נמי תנינא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין כו' ולא עמדה: שבועה שלא אוכל פת חטים פת שעורין פת כוסמין ואכל חייב על כל אחת ואחת. ואקשינן ודלמא האי דפריש פת חטים פת שעורין ופת כוסמין למיפטר נפשיה מפת דוחן ופת שיפון ופת שבולת שועל וכיוצא בו. ודחי' א"כ הוה ליה (לתנא) לומר פת חטים ושעורין וכוסמין פת פת למה לי. ודחי אי לא תנא בכל אתר ואתר הוה

במסרהב בו חבירו. ואינו אוסר עצמו אלא בשלו: **הכא** מי מחית נפשיה לפחות מכשיעור. בקונטרס פי׳ דל״ג ליה ושיבוש הוא אלא ה״ג מי מיחייב אכללי ופרטי וגרסה דיש לישבו מי מחית כו׳ וה״פ כלומר מי איכא למימר הכא גבי שבועת ביטוי דנוקי שבועה אכללא דפת חטין ושעורין וכוסמין לענין פחות מכשיעור דאם אכל מכל מין ומין פחות מכשיעור שיצטרפו דמסיק אדעתא דאי אכל שיעור אכילה מכולן שיתחייב דאיכוין לגירוף ואחשבה לאכילה פחות מכשיעור מכל מין ומין ומסיק הכי השתא התם דמצי למיחל אכללי ופרטי (א) דכי אישתבע והדר אישתבע חייל נמי אפחות מכשיעור מכל מין ומין אבל בשבועת ביטוי אלא מצי למיחל אכללי ופרטי כשיעור שלם אין לנו לומר דתכוין אכללי גם לענין לירוף: **רישא** בסתם וסיפא **במפרש**. קלת תימה כיון דרישא וסיפא איירי בנבילה וטריפה מ״ש דבריש נקט אוכלין שאינן ראוין ונסיפא נקט נבילה וטריפה:

בכולל דברים המותרים עם דברים האסורין. אין להקשות דלוקי כולה במפרש ורישא בשאינו כולל דברים האסורים עם דברים המותרים דהא משמע דוקא אכל אוכלין שאינן ראוין פטור אבל ראוין חייב: **דמוקי** לה בדברי הכל. אף על גב דאיכא תנאי דלית להו איסור כולל בהא לא חיישינן כיון דלא מיתנו במתני׳ ועוד דאין לחוש במאי דאיכא תנאי דלית להו איסור כולל כיון דבהדיא פליג ר״ש מהאי טעמא דלית ליה איסור כולל וא״ת ולוקמי במפרש וד״ה וי״ל דאי במפרש לא מיתוקמא מתניתין כרבי עקיבא דמשמע הא סתם פטור וא״ת לימא דהיינו טעמא דלא אמר כר״ל משום דר׳ יוחנן סבר (יומא עג:) חלי שיעור אסור מן התורה ובכל שהוא נמי מושבע ועומד הוא וי״ל כיון דליכא אלא איסור בעלמא לאו מושבע ועומד השיב ליה כדפ״לד) אע״ג דאין איסור לאו חייל על איסור עשה דהא לקמן (דף כה.) פריך אלימא מתנה לעני מושבע ועומד מהר סיני הוא דכתיב נתן תתן לו ואמר נמי בפרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פג.) מנין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שנאמר ומתו בו כי יחללוהו פרט לזו שמחוללת ועומדת ומפרש בפרק כל הבשר (חולין דף קיג:) דטעמא משום דאין איסור חל על איסור אע״ג דבתרומה טמאה אין כה אלא איסור עשה מ״מ חלי שיעור דליכא אפי׳ עשה אלא איסור בעלמא לא חשיב מושבע ועומד ועוד דמצי לאוקמי שלא כדרך הנאתן דאין איסור אלא מדרבנן כמו חלי שיעור לר״ל וזה הפירוש נראה יותר דלפירוש קמא קשיא דמ״מ (ב) הכי המ״ל דלא אמר כר״ל כיון דבסבר דחלי שיעור אסור מן התורה לא משכחת לה הן ולאו דהיכי מישתבע שאוכל חלי שיעור הא מושבע ועומד מהר סיני הוא: בחיסור

ודלמא ע״י תערובת אימא וכן של שעורים וכן של כוסמין פת פת למה לי שמע מיניה לחלק: שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה אינו חייב אלא אחת כו׳: בשלמא התם דאמרת מייתרא ליה פת פת לחיובא אלא הכא מאי הוה למימר דלמא למיפטר נפשיה ממשקין אחריני קאתי אמר רב פפא הכא במונחין לפניו עסקינן שהיה לו לומר שבועה שלא אשתה אלו ודלמא אלו הוא דלא שתינא אחריני שתינא אלא דאמר שבועה דלא שתינא כגון אלו דלמא כגון אלו דלא שתינא בציר מהכי וטפי מהכי שתינא אלא כגון דאמר שבועה שלא אשתה ממין אלו ודלמא מין אלו הוא דלא שתינא הא אינהו גופייהו שתינא אימא שלא אשתה אלו ומינייהו רב אחא בריה דרב איקא אמר [א]במסרהב בו חבירו עסקינן דאמר לו בוא ושתה עמי יין ושמן ודבש דהיה לו לומר שבועה שלא אשתה עמך יין ושמן ודבש למה לי לחייב על כל אחת ואחת [ב]תנן התם תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי כלום אינו חייב אלא אחת שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין חייב על כל אחת ואחת וא״ר יוחנן [ג]אפי׳ פרוטה מכולם מצטרפת פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר אפרטי מיחייב אכללי לא מיחייב וחד אמר אכללי נמי מיחייב הכא מאי אמר רבא הכי השתא התם מיחייב אכללא ומיחייב אפרטא דהא אי משתבע והדר משתבע מיחייב תרתי הכא אי סלקא דעתך איתא בכללא אפרטי אמאי מיחייב מושבע ועומד הוא: שבועה שלא אוכל וכו׳: הא גופא קשיא אמרת שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאין ראוין לאכילה ושתה משקין שאין ראוין לשתיה פטור והדר תני שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב מאי שנא רישא דפטור ומאי שנא סיפא דחייב הא לא קשיא רישא בסתם וסיפא במפרש מפרש נמי גופיה תיקשי [ג]אמאי מושבע מהר סיני הוא רב ושמואל ורבי יוחנן דאמרי [ב]בכולל דברים המותרין עם דברים האסורין וריש לקיש אמר אי אתה מוצא אלא אי [ג]במפרש חצי שיעור ואליבא דרבנן אי בסתם אליבא דרבי עקיבא דאמר אדם אוסר עצמו בכל שהוא בשלמא רבי יוחנן לא אמר כריש לקיש דמוקים לה למתניתין כדברי הכל אלא ר״ל מאי טעמא לא אמר כר׳ יוחנן אמר לך כי אמרינן איסור כולל באיסור

ופריק ר׳ יוחנן בכולל דברים המותרין עם דברים האסורין. כגון מי שנשבע שלא יאכל תמרים ונבילות וטריפות וכיוצא בהן. ומוקים לה למתני׳ כדברי הכל. וריש לקיש אמר אי אתה מוצא להעמיד משנתנו אלא אי במפרש פחות מכזית ואליבא דרבנן. אי בסתם ואליבא דר׳ עקיבא דאמר אדם אוסר עצמו בכל שהוא. אבל בכולל לא. דכי אמרינן איסור כולל כגון יוה״כ שאוסר בכלל כל מאכל מותר ואסור.

אכללי לא מיחייב: **מתני׳** שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאין ראויין (שהוא) פטור כו׳. אקשי׳ מאי שנא רישא באוכלין ומשקין שאינן ראויין שהוא פטור ומאי שנא סיפא גבי נבילות וטריפות שחייב. ואוקימנא רישא בסתם דדעתיה אמידי דראוי לאכילה. סיפא במפרש שבועתו שלא יאכל נבילות וטריפות. ואקשינן אמאי חייב אנבילות וכיוצא בהן מושבע הוא עליהן מהר סיני. ואין שבועה חלה על שבועה.

ודלמא ע״י תערובת. מי אמר הכי הוה משמע שלא יאכל פת שיש בה כל המינין הללו בערבודיא אבל של כל מין ומין בפני עצמו יאכל: **הא אחרינא שתינא.** ממין זה: **כגון אלו.** משמע ממין אלו: **דלמא.** מי אמר הכי הוי משמע כגון אלו כשיעור הזה: **הוה ליה למימר שבועה שלא אשתה עמך.** ולא צריך לפרש דכי אישתבע אמאי דמסרהבין בו אישתבע: **הכן הפס.** גבי שבועת הפקדון: **פרוטה מכולן מצטרפת.** לחייבו על שבועה ולא על כל אחת ואחת אלא לחייבו אשם אחד: **פליגי רב אחא ורבינא.** בחייב על כל אחת ואחת דמתני׳ ובדברי יוחנן. חד אמר מיחייב אפרטי ולא מיחייב אכלל כלומר על כל אחת ואחת דתנן במתני׳ [לו:] שלש אשמות הן ולא ארבע דלא אמרינן שבועה שאין לך בידי חדא שבועה היא וכי הדר פירש חטים ושעורים וכוסמין לחלק הרי ארבעה הא לא אמרי׳ אלא שבועה שאין לך בידי אפרטי קאי וכי אמר רבי יוחנן פרוטה מכולם מצטרפת אריש דמתניתין איתמר דקתני אינו חייב אלא אחת אבל סיפא מכל מין ומין חדא שבועה באנפי נפשה היא אי ליכא בכל מין שוה פרוטה לא מיחייב: **וחד אמר מיחייב אכללות ומיחייב אפרטי.** על כל אחת דקתני במתניתין ארבע אשמות הן כי אמר שבועה שאין לך בידי כלל כולן יחד וכי הדר פרש להו נשבע על כל מין ומין לבדו יש כאן ד׳ שבועות ומילתא דר׳ יוחנן קיימא בין אריש דקתני אינו חייב אלא אחת בין אסיפא דקתני חייב על כל מין ומין ואשבועתא דכללא דאילו אג׳ שבועות דפרטא ליכא לאוקומה שהרי אין במין אחד שוה פרוטה ואנן כפירת ממון בעינן: **הכא מאי.** מי פליגי בה נמי רב אחא ורבינא במתני׳ לחייביה ד׳ חדא אשלא אוכל ותלתא אפירושא דפרטא: **מי מחית איניש נפשיה לפחות מכשיעור** לא גרסינן לה ושיבוש הוא: **דהא אי אישתבע והדר אישתבע מיחייב תרתי.** דכל שעתא ושעתא ממונא קא כפר ליה כדתנן בפ׳ שבועת הפקדון (לקמן לו:) השביע עליו ה׳ פעמים וכפר חייב על כל אחד ואחד הילכך כי נמי אמרי׳ שבועתא דכללא שבועתא באפי נפשה היא איכא לחיובא אשבועתא דפרטא אבל גבי שלא אוכל אי ס״ד איתא בכללא למיסוי שבועה באפי נפשה ואסר עצמו בכל המינין אפרטי תו מי מיחייב הרי כבר מושבע ועומד הוא עליהן ואין שבועה חלה על שבועה: **מאי שנא רישא דו׳.** קס״ד נבילה וטריפה נמי אוכלין שאינן ראוין הן: **הא לא קשיא.** כלומר אם קושיא אחרת אין כאן זו יש לה תירוץ. וכן כל דוכתא דאיכא הא לא קשיא יש קושיא גדולה מזו: **בכולל.** שפירש ואמר שבועה שלא אוכל נבילות ושחוטות: באיסור

מסורת הש״ס

א) לקמן לו:, ב) ג״ז שם לח., ג) [לעיל כא. כב:], ד) [כב: ד״ה אהימא],

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה הכא וכו׳ אכללי ופרטי כי כל״ל ואות ד׳ נמחק: (ב) ד״ה דמוקי וכו׳ דמכל מקום היכי הוה מצי למימר כר״ל כיון כל״ל:

רבינו חננאל

פת פת למה לי לחיובי נפשיה אכל חדא: שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה אינו חייב אלא אחת. שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש חייב על כל אחת ואחת. בשלמא התם אייתר ליה פת פת לחיובי אכל חדא וחדא [כו׳]. ופריק רב הכא במונחין לפניו עסקינן. ואסיקנא הוה ליה למימר שבועה שלא אשתה אלו ומינייהו יין ושמן ודבש למה לי לחיובי אכל חדא וחדא אי נמי במסרב בו חברו ואומר לו בא שתה עמי יין ושמן ודבש הוה ליה למימר שבועה שלא אשתה [עמך] יין ושמן ודבש למה לי לחייב על כל אחד ואחד. תנן בפירקין דלקמן תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי אינו חיב אלא אחת. שבועה שאין לך בידי חטים ושעורין וכוסמין חייב על כל אחת ואחת. וא״ר יוחנן פרוטה מכולם מצטרפת. פי׳ אפילו אין לו בידו מן חטין שעורין וכוסמין מכולן [אלא] שוה פרוטה מצטרפין וחייב. ופליגו בה רב אחא ורבינא חד אמר אפרטי מיחייב. פי׳ חייב ג׳ חטאות אחת על החיטין ואחת על השעורין ואחת על כוסמין. וחד אמר אכללי נמי מיחייב. פי׳ אהא נמי דתנן שבועה שאין לך בידי והוא כלל ואח״כ פרט חטין ושעורין וכוסמין הרי ארבע חדא דכללא ותלתא דפרטי. הכא מאי מי מחית איניש נפשיה לפחות מכשיעור ומחייב אשבועה דכללא נמי בהני דפרטי אי לא. ומשני רבא הכי השתא התם גבי טוען בחברו איתא לשבועה בכללי. ומגו דיכול להודות אפילו אחר שבועתו איתא נמי לשבועתו בתר הכי בפרטי. ומשום הכי מיחייב אכללי ואפרטי. אבל הכא גבי אוסר עצמו בשבועה אי ס״ד איתא לשבועתו בכללי וכיון דאמר שבועה שלא אוכל איתסר באכילה דכל פת הויא ליה כנבילה. כי הדר פריט פת חטין פת שעורין פת כוסמין אמאי חייב. מי חיילא עליה שבועה מושבע ועומד הוא. אלא הכא ודאי אפרטי מיחייב

מוסף רש״י

במסרהב. מפליר (סוטה יג: ענ״ש). **אפילו פרוטה מכולם מצטרפת.** אם אין לו עליו מכולן אלא שוה פרוטה, מצטרפין לחייבו (לקמן לח.) **פליגי בה רב אחא ורבינא.** במתני׳ ובמילתיה דר׳ יוחנן, חד אמר אפרטי מיחייב. חייב על כל אחת ואחת דקתני מתני׳ חייב שלש קאמר, חדא אחטין וחדא אשעורין וחדא אכוסמין, ארבעה לא מחייבין ליה למימר שבועה שאין לך בידי חדא שבועה באפי נפשה היא, שכלל בה אין לך בידי כלום וחזר ופרט לא חטין ולא כוסמין ולא שעורין, אלא פרטא פירושא דשבועה שאין לך בידי הוא, וכי אמר ר׳ יוחנן פרוטה מכולן מצטרפת, לאו אסיפא דמתני׳ דחייב ליה על כל אחת ואחת קאי, דכיון דכל חדא וחדא באנפי נפשה הוא לא מצטרפי, אלא אריש, אמר שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת, פרוטה מכולן מצטרפת לאותה שבועה דהא חדא היא (שם). **אכללי נמי מיחייב.** חייב על כל אחת ואחת דקתני מתני׳ ד׳ איהו, חדא אכללא וחדא דפרטא, ודר׳ יוחנן אסיפא נמי קיימא ואשבועתא דכללא ומיחייב מיהא חדא (שם). **אמאי מושבע מהר סיני הוא.** והוה ליה נשבע לקיים את המצוה (יומא עג:). **בכולל דברים המותרין כו׳.** שבועה שלא אוכל לא בשר שחוטה ולא בשר נבילה, דמגו דחייבא אהיתרא חייבא נמי באיסורא, וי״ל פוטר דלית ליה איסור כולל ולא אמרינן מיגו (שם) כלומר אם היה נשבע על הנבילות לבדן לא היתה שבועה אלא, אבל זה שאמר לא אוכל סתם כלל דברים המותרין והאסורין יחד, ומיגו דחייבא שבועה על המותרין חייבא נמי אדברים אסורין באיסור שבועה, ור״ש לית ליה איסור חל על איסור אפילו על ידי כולל (לעיל כא:). **אי אתה מוצא.** שיהא חייב קרבן שבועה על הנבילה אם אכל כזית שהוא מושבע עליו מהר סיני, אלא באוכל חלי שיעור שאינו מושבע עליו מכוח ובשבועתו נאסר עליו (יומא שם וכעי״ז לעיל שם). **אלא אי במפרש חצי שיעור.** לא אוכל אפילו חלי שיעור, **ואליבא דרבנן.** דאמרי דהנשבע שלא אוכל סתם אוסר עצמו בכשיעור, **אי בסתם.** מלית לאוקמה ומיהו כשאכל לא אכל אלא חלי שיעור, שאינו מושבע עליו ידי שבועה שלא אוכל סתם נאסר בו, **אליבא דר׳ עקיבא.** דאמר אדם הנשבע שלא אוכל סתם אוסר עצמו בכל שהוא, הלכך הא דקתני חייב, אי כרבנן קבילא ליה במפרש ואי כר״ע קבילא ליה מוקמינן ליה אפילו בסתם, ור״ש פוטר, ר״ש לטעמיה דאמר בכל שהוא נמי מושבע מסיני הוא (יומא עד.).

מסורת הש״ס

(ה) נקמן לו:, (ו) ג״ז שם לח., (ז) [לעיל כא. כב:], (ח) [כב: ד״ה אהימא],

הגהות הב״ח

(ה) תוס׳ ד״ה הכא וכו׳ אכללי ופרטי כי כל״ל ואות ד׳ נמחק: (ו) ד״ה דמוקי וכו׳ דמכל מקום היכי הוה מצי למימר כר״ל כיון כל״ל:

רבינו חננאל

פת פת למה לי לחיובי נפשיה אכל חדא: שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה אינו חייב אלא אחת. שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש חייב על כל אחת ואחת. בשלמא התם אייתר ליה פת פת לחיובי אכל חדא וחדא [כו׳]. ופריק רב הכא במונחין לפניו עסקינן. ואסיקנא הוה ליה למימר שבועה שלא אשתה אלו ומינייהו יין ושמן ודבש למה לי לחיובי אכל חדא וחדא אי נמי במסרב בו חברו ואומר לו בא שתה עמי יין ושמן ודבש הוה ליה למימר שבועה שלא אשתה [עמך] יין ושמן ודבש למה לי לחייב על כל אחד ואחד. תנן בפירקין דלקמן תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי אינו חיב אלא אחת. שבועה שאין לך בידי חטים ושעורין וכוסמין חייב על כל אחת ואחת. וא״ר יוחנן פרוטה מכולם מצטרפת. פי׳ אפילו אין לו בידו מן חטין שעורין וכוסמין מכולן [אלא] שוה פרוטה מצטרפין וחייב. ופליגו בה רב אחא ורבינא חד אמר אפרטי מיחייב. פי׳ חייב ג׳ חטאות אחת על החיטין ואחת על השעורין ואחת על כוסמין. וחד אמר אכללי נמי מיחייב. פי׳ אהא נמי דתנן שבועה שאין לך בידי וכוסמין הרי ארבע חדא דכללא ותלתא דפרטי. הכא מאי מי מחית איניש נפשיה לפחות מכשיעור ומחייב אשבועה דכללא נמי בהני דפרטי אי לא. ומשני רבא הכי השתא התם גבי טוען בחברו איתא לשבועה בכללי. ומגו דיכול להודות אפילו אחר שבועתו איתא נמי לשבועתו בתר הכי בפרטי. ומשום הכי מיחייב אכללי ואפרטי. אבל הכא גבי אוסר עצמו בשבועה אי ס״ד איתא לשבועתו בכללי וכיון דאמר שבועה שלא אוכל איתסר באכילה דכל פת הויא ליה כנבילה. כי הדר פריט פת חטין פת שעורין פת כוסמין אמאי חייב. מי חיילא עליה שבועה מושבע ועומד הוא. אלא הכא ודאי אפרטי מיחייב